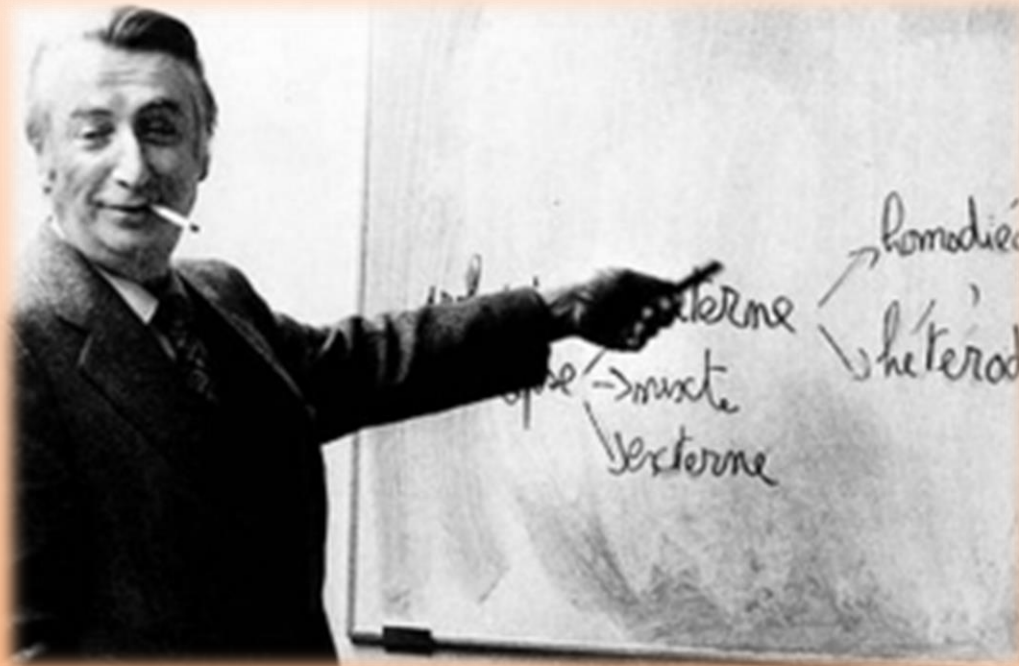
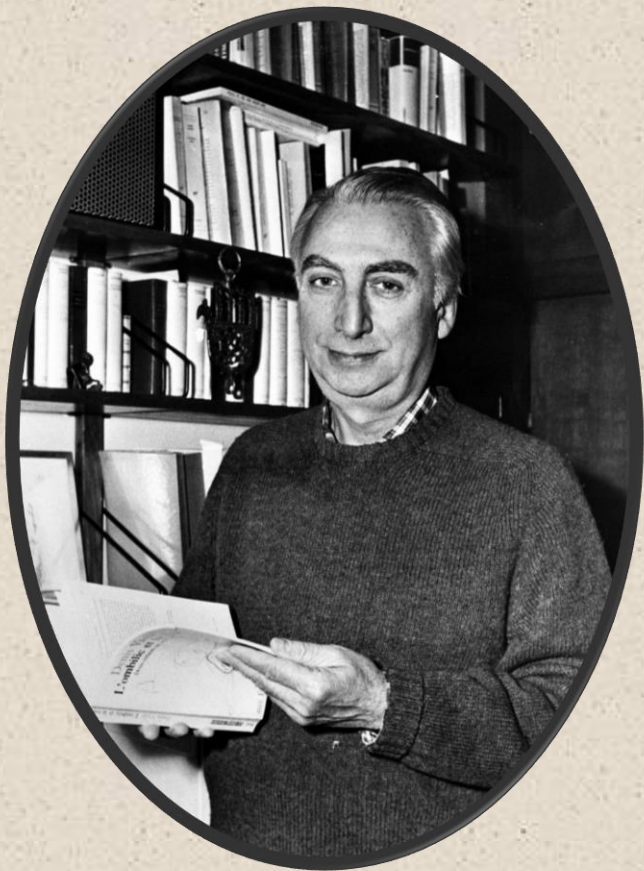

Кіріспе

- Тақырыбы: РОЛАН БАРТ және
- СТРУКТУРАЛИЗМ-ПОСТМОДЕРНИЗМ

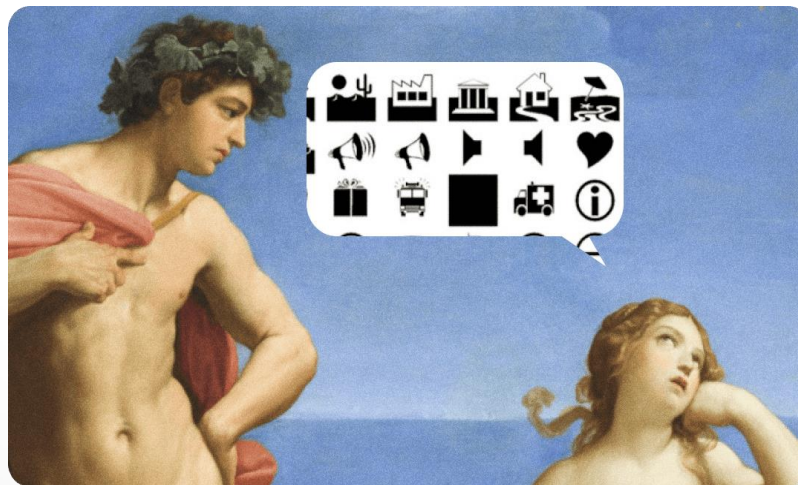
Ролан БАРТ

Ролан Барт (1915–1980) – француз әдебиеттанушысы, философ, мәдениеттанушы және структурализм мен постструктурализмнің негізін салушы ойшылдардың бірі. Ол мәдениет пен тілдің құрылымын, олардың қоғамға әсерін зерттеді және әсіресе белгілер мен мағыналар арқылы қалай коммуникация жасалатынына баса назар аударды. Барт постмодернистік ойлаудың өкілі ретінде шынайылық пен мағынаның тұрақсыздығын зерттеп, мәдениеттегі рөлдерін сыни тұрғыдан қарастырды.

Барт және структурализм

- Барт структурализмге сүйеніп, мағыналарды мәдени кодтар, белгілер және олардың арасындағы байланыстар арқылы қарастырды. Негізгі тұжырымдамаларының бірі – қоғамдағы мәтіндерді, тілдерді, тіпті күнделікті мәдениетті де «кодталған» жүйе ретінде қабылдау. Оның «*Миф сегодня*» (1957) атты еңбегі француз қоғамындағы мифтерді зерттейді, онда Барт мифтердің қоғамдағы идеялар мен түсініктерді қалыптастырудағы рөлін ашады. Осы жұмысында ол мифтерді «екінші ретті таңбалық жүйе» ретінде сипаттап, кез келген мәтіннің немесе символдың үстірт қабаты мен жасырын мағыналары барын атап өтеді.

бұл кез - келген мәдени құбылыстар - күнделікті ойлаудан бастап өнер мен философияға дейін-ұтымды түсіндірілуі керек белгілермен бекітілгендігінен туындайды. Барт кейбір белгілер жүйелерін адамдар тікелей біледі және саналы түрде пайдаланады, ал басқа белгілер жүйелерін білмейді және бейсаналық түрде қолданады дейді. Бейсаналық тұтастай алғанда табиғи тілдерді басқаратын бірдей заңдарға сәйкес құрылымдық түрде реттелетіні анықталды, бұл табиғи тілдің 20-да неліктен пайда болғанын түсіндіретін себеп-м ғасыр әдіснамалық зерттеулердің артықшылықты өрісі және гуманитарлық ғылымдар моделі.

СТРУКТУРАЛИЗМ

ҰҒЫМЫ

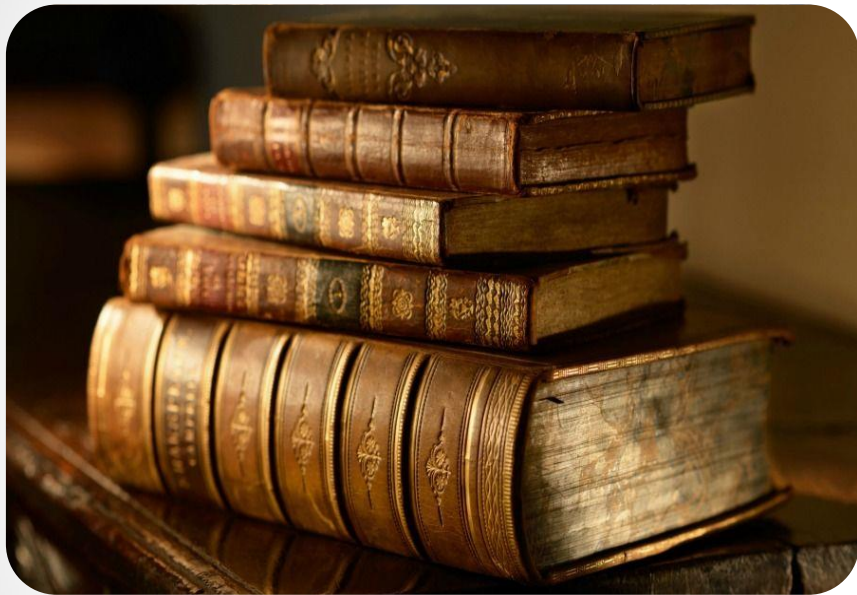
- Барт үшін структурализм – белгі мен оның мағынасы арасындағы байланысты зерттеу. Ол мәдениет пен тілдің жүйе ретінде қалай жұмыс істейтінін қарастырды, яғни адамдардың өмірін алдын ала орнатылған белгілер жүйесі ретінде түсіндірді. Структурализмде негізгі назар мәтін мен құрылымға аударылса, оның ар жағындағы мағынаға мән берілмейді.

Структурализмге ауысу?

- Барт өзінің алғашқы еңбектерінде структуралистік әдістерді қолданғанымен, кейін постструктурализм мен постмодернизмге жақындай түсті.
- Ол структурализмнен алыстап, «мәтіндердің көпмағыналылығы» туралы айтқан алғашқы ойшылдардың бірі болды. Постструктурализмге бет бұра отырып, Барт «мәтіннің авторлық билігін» сынға алды және авторлықтың мағынасын өзгертті. Оның «*Автордың өлімі*» атты эссесі осы идеяға негізделген. Бұл еңбегінде ол автордың мәтінге үстемдігін жоққа шығарып, оқырманды мәтінді өз бетінше интерпретациялауға шақырады.

Барт және Постмодернизм

- Барттың постмодернистік ойлары негізінен мына қағидаларға сүйенеді:
- **Авторлықтың болмауы:**
  - «Автордың өлімі» идеясына сәйкес, Барт мәтіндерде автордың емес, оқырманның рөлі басым болуы тиіс деп санайды. Мәтіндерде тек бір ғана мағына немесе түсіндірме жоқ, олар шексіз интерпретациялауға мүмкіндік береді. Бұл постмодернизмде шынайылық пен біртұтас мағынаны жоққа шығарудың бір көрінісі.
- **Мәтіндер мен белгілердің көпқырлылығы:**
  - Барт үшін кез келген мәтін бірнеше мағынаға ие. Оның көзқарасы бойынша, мәдениет тек қана бір мағынаны емес, әртүрлі интерпретацияларды қалыптастырады. Бұл постмодернистік ойлау тәсілінде бір ғана дұрыс немесе абсолютті шындықтың жоқтығын білдіреді. Барт мәтіннің көпқырлылығын және әрбір оқырманның жеке мағына жасау құқығын қолдайды.

- **Мәдени кодтар мен олардың тұрақсыздығы:**
- Барттың еңбектері мәдени кодтардың өзгермелі және тұрақсыз екендігін көрсетеді. Постмодернизмде мағына мәдениетке, тілге, уақытқа және контекске тәуелді, бұл мағынаны тұрақсыз, үнемі өзгермелі етеді.
- **Мәтіндер арасындағы байланыстар:**
- Барттың пікірінше, мәтіндер оқшауланған түрде өмір сүрмейді, олар үнемі басқа мәтіндермен байланыста болады. Бұл идея постмодернизмдегі интертекстуалдылық концепциясымен тығыз байланысты. Әрбір мәтін өткеннен қалған мәтіндерге сүйенеді, ал жаңа оқырман бұл мәтіндерді қайтадан интерпретациялайды.

Барттың структурализм мен постмодернизмге әсері

Барт структурализм мен постструктурализм арқылы мәдениет пен тілдің күрделі құрылымын ашып, постмодернизмге айтарлықтай ықпал етті. Оның еңбектері тілдің белгілік жүйе ретінде қалай жұмыс істейтінін, авторлықтың рөлін және мәтіннің көпмағыналылығын көрсетіп, оқырмандар мен зерттеушілерге шынайылықты қайта ойлауға мүмкіндік берді.